

Mgr inż. Andrzej Boroń
PROJECT MANAGER PROJEKTU ELEKET

ELEKET – czyli sukces SEP

Streszczenie: W 2014 roku zakończono realizację projektu ELEKET przez SEP – pierwszego takiego projektu wypracowanego w ramach programu Leonardo da Vinci, w którym koordynatorem była nieuczelniana instytucja z Polski. W artykule dokonano podsumowania projektu ELEKET, opisano kolejne etapy realizacji i przedstawiono wnioski.

ELEKET – the success of the SEP

Summary: The ELEKET project led by the SEP was finished in 2014. This project was the first one that was elaborated from the Leonardo da Vinci project and was coordinated by the non-educational institution in Poland. The paper presents the summary of the ELEKET project and moreover the sub sequential phases of the project are presented with certain conclusions.

WPROWADZENIE

Na początku 2011 r., na posiedzeniu Prezydium ZG SEP, podjęto decyzję o uczestniczeniu Stowarzyszenia Elektryków Polskich w jednym z projektów, realizowanych w ramach programu Leonardo da Vinci. Projekt miał dotyczyć szkolnictwa – dziedziny, którą nasze Stowarzyszenie zajmowało się już od dawna. Jeśli uważnie przeczytać Statut SEP to jest to również jeden z podstawowych celów statutowych SEP. Z proponowanych przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli tematów wybrano ten, dotyczący kształcenia inżynierów elektryków w krajach Unii Europejskiej. Zgłosiliśmy wniosek, podejmując się jednocześnie koordynacji projektu. Projekt miał wносить wkład w priorytety polityki działania, zgodnie ze strategiami UE, polegający m.in. na uwspółcześnianiu metod i rezultatów nauczania zawodu poprzez wzbogacenie zestawu kwalifikacji i predyspozycji młodych specjalistów, którzy przechodzą przez wstępne szkolenie zawodowe. Konkurencja na rynku pracy w Europie powoduje bowiem konieczność zdobywania nowych umiejętności i wysokich standardów kompetencji, innowacyjności i profesjonalizmu.

Jak się okazało, spośród kilkudziesięciu wniosków dotyczących propozycji nowych metod kształcenia, nasz wniosek został przyjęty do realizacji w ramach programu „Lifelong Learning Programme” („Uczenie się przez całe życie”). Podpisaliśmy z Agencją umowę i z dniem 1 października 2011 r. rozpoczęliśmy konkretne prace. Projekt otrzymał nazwę ELEKET – „Electrical engineers vocational education transparency (Przejrzystość kształcenia zawo-

dowego inżynierów elektryków)”. Przewidywany termin zakończenia projektu został ustalony na 31 marca 2014 r.

Było to niewątpliwie duże osiągnięcie SEP, ale i również wyzwanie. Przyjęliśmy na siebie ogrom zadań. **W programie Leonardo da Vinci byliśmy jedynym koordynatorem tego rodzaju dużego projektu międzynarodowego w Polsce.** Na każdym z corocznych spotkań, organizowanych przez polski oddział Agencji, zdawaliśmy relacje z realizacji projektu, trudności, na które napotykalismy oraz rezultatów. Wystąpienia te spotkały się z dużym zainteresowaniem również instytucji profesjonalnie zajmujących się tematyką kształcenia zawodowego.

Do współpracy w realizacji programu ELEKET zaprosiliśmy partnerów z Polski i kilku krajów UE:

- Polską Izbę Gospodarczą Elektrotechniki – **PIGE (Polska)**; PIGE to organizacja samorządowa, reprezentująca sektory polskiego przemysłu i handlu w zakresie produkcji kabli, osprzętu elektrycznego aparatów elektrycznych;
- Societatea Inginerilor Energeticieni din Romania – **SIER (Rumunia)**; organizacja krajowa, reprezentująca inżynierów elektryków w Rumunii;
- CONSEL-Consorzio ELIS – konsorcjum reprezentujące średnie szkolnictwo zawodowe **CONSEL ELIS (Włochy)**;
- **SDE College (Dania)**, która jest jedną z największych uczelni technicznych w Danii; uczelnia składa się ze szkoły zawodowej, średniej i uczelni wyższej;
- Hiszpańską Konfederację Ośrodków Edukacyjnych i Szkoleniowych – **CECE (Hiszpania)**; jest to organizacja zawodowa non-profit pracodawców i specjalistów;

- European Forum of Technical and Vocational Education and Training – **EFVET (Belgia)**, która jest europejskim stowarzyszeniem działającym na rzecz promocji kształcenia i szkolenia zawodowego w Europie;
- Firmę **DEHN (Polska)**; Firma wyspecjalizowała się w ochronie odgromowej. Od początku istnienia firmy, którą założył ponad 100 lat temu Hans Dehn w Norymberdze, firma zajmuje się montażem instalacji elektrycznych oraz systemów ochrony odgromowej, szkoli wykonawców i użytkowników oraz produkuje komponenty systemów ochrony odgromowej i uziemienia.

Pierwsze spotkanie z partnerami odbyło się 4 listopada 2011 roku w sali posiedzeń ZG SEP w Biurze SEP w Warszawie. Zebranie prowadził prezes SEP prof. Jerzy Barglik. Dokonano podziału prac, ustalono harmonogram spotkań, harmonogram działań kontrolnych oraz składy Komitetów: Sterującego i Monitorującego.

Ustalono, że zgodnie z zawartą z Agencją umową, **Stowarzyszenie Elektryków Polskich – jako Koordynator Projektu:**

- ponosi odpowiedzialność za wdrożenie działania zgodnie z umową;
- pełni funkcję pośrednika we wszelkiej komunikacji między współbeneficjentami (zwanymi dalej w artykule partnerami) a Agencją;
- odpowiada za dostarczanie Agencji wszelkich dokumentów i informacji wymaganych umową, w szczególności w odniesieniu do wniosków o dokonanie płatności. Koordynator nie może przekazać żadnej części tych zadań współbeneficjentom ani osobom trzecim. W przypadku konieczności uzyskania danych od współbeneficjentów, koordynator odpowiada za ich uzyskanie, weryfikację i przekazanie Agencji;
- zawidamia współbeneficjentów i Agencję o wszelkich wiadomych mu wydarzeniach mogących znacząco wpłynąć na wdrożenie działania;
- powiadamia Agencję o przeniesieniach pomiędzy pozycjami kosztów kwalifikowanych;
- dokonuje, w razie potrzeby, odpowiednich ustaleń w celu zapewnienia gwarancji finansowej;
- sporządza w imieniu beneficjentów i zgodnie z umową wnioski o dokonanie płatności, ustala szacunkowe koszty kwalifikowane oraz rzeczywiście poniesione koszty;
- jako wyłączny odbiorca płatności w imieniu wszystkich beneficjentów zapewnia przekazywanie odpowiednich płatności współbeneficjentom bez nieuzasadnionej zwłoki, a także składając sprawozdania i w każdym czasie na prośbę Agencji, informuje Agencję o rozdysponowaniu środków finansowych Unii Europejskiej pomiędzy beneficjentami oraz o dacie dokonania przelewu;
- w przypadku audytów, kontroli lub ocen odpowiada za udostępnienie wszelkich niezbędnych dokumentów, wli-

czając w to księgi rachunkowe współbeneficjentów, dokumenty księgowe i potwierdzone podpisem kopie zleceń podwykonawczych;

- przewodniczy Komitetowi Sterującemu i Komitetowi Monitorującemu.

Współbeneficjenci (Partnerzy):

- przekazują koordynatorowi dane niezbędne do opracowania sprawozdań, sprawozdań finansowych i innych dokumentów wymaganych przez umowę wraz z załącznikami;
- dbają o to, by wszelkie informacje, które należy dostarczyć Agencji były przekazywane za pośrednictwem koordynatora, o ile umowa wyraźnie nie stanowi inaczej;
- bezwzględnie zawiadamiają koordynatora o wszelkich wiadomych im wydarzeniach mogących znacząco wpłynąć na lub opóźnić realizację działania;
- powiadamiają koordynatora o wszelkich modyfikacjach ich indywidualnego budżetu;
- w przypadku audytów, kontroli lub ocen, udostępniają koordynatorowi wszelkie konieczne dokumenty, wliczając w to potwierdzone podpisem kopie zleceń podwykonawczych, jeżeli takowe zostały zawarte.

Koordynator i Współbeneficjenci dokonują między sobą odpowiednich uzgodnień w celu odpowiedniego przeprowadzenia działania, wliczając w to stworzenie i utrzymanie szacunkowego budżetu kosztów na każdego z beneficjentów.

Jak z powyższego zestawienia wynika, rola koordynatora była niezmiernie trudna. Praktycznie koordynator odpowiadał za cały projekt i przejął odpowiedzialność za realizację projektu przez partnerów – zarówno pod względem merytorycznym jak i finansowym.

Zgodnie z przesłanym do Agencji wnioskiem i zawartą umową, określono następujące **cele projektu:**

- stworzenie jednego certyfikatu dla elektryków, którzy mogą objąć stanowiska inżynierskie w krajach UE, wydanego według stworzonych w ramach projektu ELEVET ujednoliconych wymagań, dotyczących wydawania uprawnień na drodze dyrektywy europejskiej;
- stworzenie europejskiego systemu uznawania i transferu efektów uczenia się, kształcenia i szkolenia zawodowego; wzajemne uznawanie efektów uczenia się, zarówno nabytych drogą formalną jak i na drodze nieformalnych ścieżek szkoleniowych;
- rozpoznanie aktualnego stanu przyznawania certyfikatów zawodowych tj. jak przyznawane są w krajach europejskich uprawnienia monterom, technikom i inżynierom elektrykom (zarówno osobom wykonującym instalacje, osobom wykonującym projekty, jak też osobom nadzorującym i koordynującym prace);
- poprawa przejrzystości tytułów zawodowych VET w ramach systemu ECVET (o samym systemie będzie wzmianka później);

- poprawa mobilności przedstawicieli zawodu sektora branży elektrycznej (możliwość zatrudnienia w krajach UE);
- utworzenie standardowych wskaźników jakości przyznawania certyfikatu VET i tytułów zawodowych uznawanych na szczeblu krajowym i europejskim;
- zwiększona współpraca pomiędzy firmami, przedstawicielami pracowników i organizacji edukacyjnych w opracowywaniu ścieżek kształcenia;
- podniesienie poziomu kształcenia i szkolenia zawodowego inżynierów elektryków i specjalistów poprzez integrację zestawu umiejętności miękkich (praca w zespole, języki obce, komunikacja, przywództwo, itp.);
- ujednolicenie rodzajów zawodów regulowanych, w ramach których będą nadawane uprawnienia zawodowe dla elektryków;
- ujednolicenie systemów kształcenia i zdobywania uprawnień zawodowych przez elektryków.

Docelowymi grupami użytkowników projektu ELEVET będą:

- elektrycy znajdujący się aktualnie w fazie kształcenia oraz wykształceni elektrycy na różnych poziomach (monterzy, technicy, inżynierowie), którzy pragną zdobyć odpowiednie uprawnienia zawodowe, uznawane w innych krajach UE,
- absolwenci wyższych uczelni i szkół średnich o innych specjalizacjach, którzy chcą się przekwalifikować na zawód elektryka,
- pracownicy z sektora związanego z szeroko pojętą elektryką, którzy nie posiadają oficjalnego świadectwa określającego ich zawód elektryka, a zdobyli wiedzę i umiejętności podczas pracy w tym zawodzie, kończąc specjalistyczne kursy itp. i potrzebujący uznawanego w Europie tytułu zawodowego,
- nauczyciele i instruktorzy nauczania elektryków, zarówno w kształceniu formalnym, jak i nieformalnym,
- ośrodki szkolenia zawodowego, dla których proponuje się programy szkoleń,
- firmy prowadzące szkolenia nieformalne własnych pracowników,
- Ministerstwa kompetentne dla szkolenia zawodowego w krajach – Partnerach projektu ELEVET; przykładowo w Polsce dotyczy to takich Ministerstw jak: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Gospodarki.

Zdefiniowano oczekiwane **rezultaty projektu**:

- 1) poprawę mobilności inżynierów elektryków w skali międzynarodowej,
- 2) stworzenie ujednoliconych kryteriów oceny dla zawodu inżyniera elektryka w Europie,

- 3) nadawanie tytułu inżyniera zawodowego elektryka jako tytułu zawodu (tytuł ten będzie czymś zupełnie innym niż tytuł inżyniera elektryka przyznawanego przez wyższe uczelnie techniczne),
- 4) poprawę wzajemnego uznawania efektów uczenia się na szczeblu europejskim,
- 5) projekt pozwoli zaproponować nową ramę dla kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie uzyskiwania, walidacji i transferu wyników kształcenia i szkolenia zawodowego dla specjalistów z sektora elektryczności, biorących udział w szkoleniu wstępnym,
- 6) powstały produkt zreformuje obecny sposób podejścia do wyników kształcenia w krajach członkowskich oraz utworzy wspólny system uznawania osiągnięć uzyskanych dzięki kształceniu i szkoleniu zawodowym,
- 7) z końcem realizacji projektu i wdrożeniem go w krajach UE, istniejące dziś bariery w uznawaniu kwalifikacji poza granicami ojczystego kraju, ograniczające mobilność, powinny zostać zmniejszone.

Ustalono kalendarz działań na najbliższe miesiące. Jako najpilniejsze uznano:

- stworzenie przez SEP na potrzeby projektu specjalnego adresu e-mail: office.elevet@sep.com.pl (adres poczty elektronicznej jest chroniony przed robotami spamującymi. W przeglądarce musi być włączona obsługa JavaScript, żeby go zobaczyć) oraz strony internetowej: www.elevet.sep.com.pl, aby można tam było opublikować wszystkie materiały i informacje z działań w ramach projektu;
- opracowanie szczegółowych planów pracy przez wszystkich partnerów;
- wykonanie opisu systemów kształcenia i szkolenia w każdym z krajów partnerskich;
- wykonanie analizy poszczególnych systemów i opracowanie wspólnego dokumentu.

Projekt został odpowiednio nagłośniony. W dniu 16 grudnia 2011 roku w siedzibie Polskiej Agencji Prasowej odbyła się konferencja prasowa poświęcona realizowanemu przez SEP projektowi unijnemu. Konferencję prowadził prezes SEP – prof. Jerzy Barglik, który przedstawił kluczowe informacje o projekcie. Ponadto w Konferencji wzięli udział: sekretarz generalny SEP – Andrzej Boroń, który omówił główne cele projektu, Wiesław Wilczyński – dyrektor Instytutu Elektrotechniki oraz Janusz Nowak – prezes PIGE, Janusz Nowostowski – sekretarz generalny PIGE i Pani Anna Dziecioł – specjalistka w Dziale Naukowo-Technicznym Biura SEP – sekretarz projektu.

REALIZACJA PIERWSZEGO ETAPU PROJEKTU

Realizację projektu podzielono na kilka etapów. Pierwszy z nich dotyczył prac przygotowawczych: zebrania materiałów

źródłowych, zebrania informacji o kształceniu inżynierów w różnych krajach UE i – co było najważniejsze – zebrania informacji o oczekiwaniach pracodawców w stosunku do nowych pracowników, zajmujących stanowiska inżynierskie. Dla wielu inżynierów, zatrudnionych w firmach branż, gdzie elektryków jest najwięcej, zagadnienia techniczne stanowią tylko fragment ich pracy. Dużo czasu poświęcają oni na równie ważnych, a czasami z uwagi na pełnioną funkcję ważniejszych zajęciach, takich jak rozmowy z klientami, przygotowanie danych do projektu i planowaniu projektu, przedstawieniu pomysłu, szybkiej komunikacji z innymi pracownikami i klientem. Inżynierowie, dziś już nie koniecznie z uwagi na wiek, zarządzają zespołem pracowników o różnych kwalifikacjach, w tym również inżynierów, i dlatego wymagają posiadania umiejętności menadżerskich. Miejsca pracy elektryków są tak różnorodne jak praca, którą wykonują. Elektrycy mogą się znaleźć w środowisku naukowym, bezpośrednio w produkcji, w biurze projektów czy też w firmie konsultingowej. Do wszystkich tych środowisk staraliśmy się dotrzeć w trakcie realizacji projektu.

Kolejne etapy to sporządzenie na bazie zebranych informacji ankiety, skierowanej do firm w krajach partnerskich, dotyczącej najważniejszych zagadnień, którymi należy się zająć w procesie kształcenia inżynierów, opracowanie podręcznika dla wykładowców kursów, opracowanie tematyki kursów, szkolenie wykładowców oraz zaangażowanie w realizację projektu w krajach UE instytucji, zajmujących się kształceniem inżynierów.

Kształcenie inżynierów decyduje o poziomie infrastruktury cywilizacji danego kraju, jest zatem bardzo ważne dla każdego nowoczesnego państwa – powtarza starą prawdę prof. dr inż. Andrzej Targowski, profesor zwyczajny Western Michigan University (USA), President of the International Society for the Comparative Study of Civilizations, założyciel i wiceprezes of the North – American Polish – American Engineering Advisory Council. Tę prawdę znają wszyscy, ale z wdrożeniem właściwego, uniwersalnego systemu kształcenia w większości krajów jest problem.

Sprawą kształcenia inżynierów w różnych krajach europejskich i na innych kontynentach zajmowało się w Polsce kilka ośrodków. Jedną z konkluzji dotyczących kształcenia zawarto w artykule „Różnice w kształceniu inżynierów w Polsce i w USA” opublikowanym przez Ważne Sprawy (data postu 2 stycznia 2015 r., <http://wazne-sprawy.pl/>).

Czytamy tam m.in., że „w większości państw, licencjat z inżynierii oznacza pierwszy krok w kierunku świadectwa zawodowego i sam stopień programu jest uznawany przez organizacje zawodowe. Po ukończeniu uznawanego stopnia programu inżynier musi spełnić grupę wymagań (włączając wymagania doświadczenia zawodowego) przed uzyskaniem uprawnienia (certyfikacja). Po uzyskaniu uprawnienia, inżynier jest określony tytułem zawodowego inżyniera (w Stanach

Zjednoczonych, Kanadzie i Republice Południowej Afryki), dyplomowanego inżyniera (w Indiach, Anglii, Irlandii i Zimbabwie), dyplomowanego zawodowego inżyniera (w Australii i Nowej Zelandii) lub inżyniera europejskiego (w większej części Unii Europejskiej, także w Polsce). Zalety uprawnienia różnią się w zależności od miejsca. Na przykład, w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie „tylko licencjonowany inżynier może pieczętować pracę inżynierską dla publicznych i prywatnych klientów”. To wymaganie jest narzucone przez stan i regionalne ustawodawstwo, takie jak ustawa inżynierska z Quebecu. W innych krajach, takich jak Australia, nie istnieje taka ustawa. W praktyce wszystkie organizacje certyfikujące zachowują kodeks etyczny, którego oczekują od wszystkich członków by go dotrzymywać lub narazić się na wykluczenie. W ten sposób te organizacje odgrywają ważną rolę w zachowaniu standardów etycznych dla zawodu. Nawet w kompetencjach, gdzie upoważnienie ma niewiele wspólnego lub nie ma żadnych prawnych związków z pracą, inżynierzy podlegają prawu o umownych zobowiązaniach. W przypadkach, gdzie praca inżyniera zawodzi, może on podlegać deliktowi zaniedbania i w skrajnych przypadkach, zarzutowi zaniedbania karanego sądownie. Praca inżyniera musi również stosować się do innych licznych zasad i reguł, takich jak kodeks budowlany i prawodawstwa odnoszącego się do prawa środowiskowego”. Tu należy dodać, także w kodeksie etycznym członka SEP.

Zróżnicowanie systemów kształcenia elektryków w krajach UE jest znaczne. Tę prawdę poznaliśmy już na pierwszym spotkaniu roboczym, na którym omawialiśmy systemy kształcenia w poszczególnych krajach, z których wywodzili się nasi partnerzy. Pomimo znacznych różnic, staraliśmy się znaleźć jednak „wspólny mianownik”, aby można było utworzyć jednolitą platformę nauczania i praktyki dla uzyskania statusu inżyniera elektryka w UE. Trzeba tu jeszcze raz powiedzieć, że dyplom czy certyfikat „zawodowego inżyniera elektryka” nie ma nic wspólnego z dyplomem otrzymywanym po ukończeniu studiów inżynierskich na wyższych uczelniach. Ma to być dyplom, honorowany przez wszystkich pracodawców w UE, uprawniający do wykonywania pracy na stanowiskach inżynierskich w firmach.

Już na początkowym etapie realizacji projektu napotkaliśmy na pewne przeszkody, zarówno natury formalnej, jak i merytorycznej. Z funkcji Project Managera projektu zrezygnował z przyczyn formalnych wiceprezes SEP Kol. Stefan Granatowicz. Funkcję tę przejął sekretarz generalny SEP – Andrzej Boroń. Kolega Stefan Granatowicz wspomagał pracowników Biura w pracach nad projektem – społecznie. Tu należy powiedzieć, że do końca realizacji projektu, również społecznie, czynnie uczestniczył prezes SEP – Kol. Jerzy Barglik, który prowadził wszystkie spotkania międzynarodowe odbywane w języku angielskim i reprezentował SEP w Agencji.

W styczniu 2012 roku z uczestnictwa w projekcie zrealizowała firma *DEHN – Polska*. Firma tłumaczyła ten fakt tym, że specjalizacja firmy jest zbyt wąska, aby można było coś więcej wnieść do programu projektu, dotyczącego kompleksowego kształcenia inżynierów.

Te dwie przyczyny utrudniły „start” projektu. Wymagały bowiem zarówno zgody Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) jak i konieczności nowego rozdziału prac pomiędzy partnerami. Niewątpliwie wpłynęły również na opóźnienie w jego realizacji. Ustalone na pierwszym spotkaniu terminy, nie mogły być dotrzymane. Zaproponowane zmiany zostały zaakceptowane przez Agencję i ostatecznie, o czym będzie mowa później, projekt finalny został zrealizowany w terminie określonym przez Agencję i zatwierdzonym zarówno pod względem merytorycznym, jak i finansowym.

Na pierwszych spotkaniach uczestników projektu, kiedy analizowano systemy kształcenia inżynierów elektryków w krajach partnerskich, okazało się, że będzie duża trudność ze znalezieniem jednego, jak już wspomniano wcześniej „wspólnego mianownika” dla modelu kształcenia. Trudno też było znaleźć optimum, na bazie dotąd stosowanych metod. Formy kształcenia w poszczególnych krajach były bowiem zależne m.in. od sytuacji społeczno-politycznej danego kraju, sytuacji gospodarczej czy kultury społecznej. Poza tym w projekcie nie były reprezentowane wszystkie kraje Unii.

Rozpoczęliśmy rozmowy we wszystkich krajach partnerskich z szefami firm, prowadzącymi działalność w branży elektrycznej, energetycznej, informatycznej i wszędzie tam, gdzie zatrudniano inżynierów elektryków. Rozmowy dotyczyły oczekiwań prezesów firm i kierowników wyższego szczebla w stosunku do nowo przyjmowanych pracowników na stanowiska inżynierskie. Tu specjalnego zaskoczenia nie było. Oczekiwano pracowników mobilnych, którzy pomimo młodego wieku sprawdzili się już wcześniej na podobnych do proponowanych w nowym miejscu pracy stanowiskach z dobrą wiedzą zawodową, ale też i z umiejętnościami biznesowymi, umiejętnością kierowania zespołem pracowników, przekazywania informacji itp.

Na bazie rozmów przeprowadzonych w kilkuset firmach w krajach, które reprezentowali partnerzy, sporządzono ankiety z propozycjami nowych dziedzin (umiejętności miękkich) wdrażanych w trakcie kształcenia osób, które mają wykonywać prace na stanowiskach inżynierskich w firmach branży elektrycznej, energetycznej oraz pokrewnych. Ankiety te rozesłano do około dwóch tysięcy firm.

Na wyniki ankiet musieliśmy czekać kilka miesięcy. Nie przewidywaliśmy, że potrwa to tak długo. Można to było tłumaczyć generalnie niechęcią firm do wypełniania wielostronowych formularzy. Trzeba było użyć osobistych kontaktów, odbyć szereg rozmów telefonicznych, by wreszcie otrzymać

materiał, na bazie którego można było sporządzić finalne dokumenty projektu. Tu na szczególne podkreślenie zasługuje praca Kolegów z Rumunii, którzy wysłali najwięcej ankiet i otrzymali również najwięcej odpowiedzi.

DRUGI ETAP REALIZACJI PROJEKTU

W wyniku otrzymanych odpowiedzi na krajowych spotkaniach konsultacyjnych, a następnie już w gronie wszystkich partnerów, ustalono główne umiejętności miękkie, które oczekiwali od inżynierów pracodawcy. I tak, w gradacji ważności, pracodawcy uznali:

- w kompetencjach menadżerskich: 1) delegowanie zadań; 2) myślenie strategiczne; 3) planowanie; 4) przywództwo; 5) zarządzanie informacjami;
- w kompetencjach społecznych: 1) współpraca w zespole; 2) dzielenie się wiedzą i doświadczeniem; 3) budowanie relacji z innymi; 4) komunikatywność; 5) orientacja na klienta;
- w kompetencjach osobistych: 1) sumienność; 2) dążenie do rezultatów; 3) gotowość uczenia się; 4) rozwiązywanie problemów; 5) kreatywność i asertywność.

Do najważniejszych umiejętności organizacyjno-biznesowych (dodatkowych umiejętności, uzupełniających) zaliczono:

- 1) umiejętność przewidywania zagrożeń dla zdrowia i życia związanych z wykonywaniem zadań zawodowych,
- 2) umiejętność przewidywania zagrożeń dla mienia i środowiska związanych z wykonywaniem zadań zawodowych,
- 3) umiejętność stosowania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych,
- 4) umiejętność organizowania stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii i przepisami BHP,
- 5) umiejętność oceny właściwości urządzenia pod względem zagrożenia użytkownika,
- 6) umiejętność prowadzenia negocjacji i podejmowania decyzji,
- 7) umiejętność samodzielnego planowania procesów samokształcenia oraz inspirowania i organizowania procesu uczenia się innych osób,
- 8) zdolność do opracowania i wdrożenia planu pracy (firmy, działu) z określeniem zasadniczych priorytetów,
- 9) umiejętność przygotowania dokumentacji niezbędnej do uruchomienia działalności gospodarczej,
- 10) umiejętność obsługi urządzeń biurowych, prowadzenia korespondencji oraz stosowania programów komputerowych wspomagających działalność gospodarczą,
- 11) budowanie zespołu i komunikacja w grupie,
- 12) efektywność zarządzania zespołem,
- 13) kreatywność i innowacyjność w biznesie,
- 14) zarządzanie projektem,
- 15) kierowanie i motywowanie zespołu.

Ponieważ każdy z partnerów projektu zebrał różną ilość ankiet, aby wyniki nie były zdominowane przez tych, którzy tych ankiet otrzymali najwięcej, zastosowano metodę średniej arytmetycznej. Ciekawym było, że pomimo znacznych różnic w poziomie infrastruktury cywilizacji (informatyzacja, technika itp.) krajów partnerskich, wywodzących się przecież z tzw. starej i nowej Unii, kolejność (gradacja ważności) kompetencji miękkich i umiejętności biznesowych określona w wypełnionych ankietach, była taka sama lub bardzo zbliżona. Wynikało to prawdopodobnie z tego, że w każdym z tych krajów działają te same koncerny międzynarodowe, które w dużym stopniu narzucają innym firmom swoje, już wypracowane, kryteria.

TRZECI ETAP REALIZACJI PROJEKTU

Prace nad realizacją projektu przebiegały bez specjalnych zakłóceń. Były one dużym obciążeniem dla praktycznie kilku osób w Biurze SEP – w pracach uczestniczyli: Pani Irena Kołaczyńska – kierownik finansowy projektu, Kol. Henryk Gładyś – zebranie informacji z ankiet i przetwarzanie ich na potrzeby projektu, Pani Anna Dziecioł – sekretarz projektu, odpowiedzialna za prowadzenie korespondencji z Agencją i partnerami oraz organizacją spotkań oraz Andrzej Boroń – kierownik projektu, koordynator całości prac. Należy tu podkreślić, że była to praca dodatkowa, wykonywana bez uszczerbku dla podstawowych obowiązków służbowych. Pracownicy Biura nie otrzymywali z tytułu wykonywanych przy projekcie prac dodatkowego wynagrodzenia. Pozytskane przez SEP, w ramach umowy z Agencją, środki finansowe były przekazane do funduszu płac w budżecie centralnym oraz na opłacenie usług zewnętrznych. Jak już wspomniano, społecznie pracowali również – prezes SEP Jerzy Barglik, który firmował na zewnątrz ELEVET i prowadził spotkania międzynarodowe oraz Kol. Stefan Granatowicz, który uczestniczył m.in. w spotkaniach roboczych. Poza Biurem w projekcie uczestniczyli również (na zlecenie) tłumacze i audytor zewnętrzny części finansowej (zapis umowy – wymóg Agencji).

W 2013 roku z realizacji projektu wycofał się *SDE College* (Dania). Nie podano formalnych przyczyn; prawdopodobnie sprawa dotyczyła wewnętrznych problemów oświaty w Danii i odbywającym się tam wówczas strajkiem szkolnym. *SDE College* był dobrym partnerem i wniósł do projektu wiele nowych tematów. Wśród nich m.in. informację na temat stosowanej w Danii metody nauczania PBL – nauczania poprzez realizację konkretnego zadania. Studenci nauczani według tej metody uzyskują umiejętność rozwiązywania aktualnych problemów i zagadnień, uczą się planować i dzielić pracę podczas semestru, gdyż muszą wykonać całe zadanie (projekt) w ciągu 15 tygodni – od analizy zadanego problemu, koncepcji rozwiązania, realizacji modelu, do napisania raportu końcowego. W ten sposób doskonaliły swoje umiejętności komunikacyjne, zarówno pisem-

ne, jak też ustne. Koledzy z *SDE* podkreślali, że w metodzie tej „uczy się” studentów jak się uczyć. Jest to bardzo ważne, gdyż zmieniająca się obecnie niezmiennie szybko, w ciągu dwóch, trzech lat, wiedza w zakresie techniki wymaga od inżyniera ciągłego procesu samoedukacji. Wadą tego modelu nauczania jest stosunkowo wąski zakres tematów zawodowych, przyswajanych przez studenta w okresie nauki w szkole (na uczelni).

W związku z rezygnacją *SDE* z dalszej współpracy, prace, które miał jeszcze wykonać duński partner, zostały rozdzielone na SIER – Rumunia i SEP.

Zebranie informacji o najważniejszych kompetencjach, które są oczekiwane przez pracodawców w stosunku do pracowników przyjmowanych na stanowiska inżynierskie, umożliwiło opracowanie ostatecznej koncepcji formuły kształcenia osób, kandydatów na obsadę stanowiska inżynierskiego w firmie. Ustalono, że uzyskanie certyfikatu (dyplomu) inżyniera zawodu elektryka honorowanego w UE wymaga posiadania wiedzy zarówno technicznej, jak i tzw. umiejętności „miękkich”. Wiedzę tę można nabyć zarówno na szkoleniach formalnych (szkoły, uczelnie), jak i nieformalnych (kursy, samokształcenie). Wiedza ta musi być potwierdzona odpowiednią ilością punktów ECVET. Niezbędna jest również praktyka zawodowa kandydata na stanowisku zbliżonym branżowo, potwierdzona i zaopiniowana przez Ośrodek Certyfikujący.

Przy obejmowaniu stanowiska inżynierskiego w firmie na terenie UE nie ma wymogu posiadania licencjatu uczelni wyższej. Wymagane jest natomiast, poza znajomością języka danego kraju, udokumentowane obiektywną oceną (system ECVET) posiadanie umiejętności inżynierskich, potwierdzonych praktyką zawodową. Uzyskanie dyplomu inżyniera zawodowego nie jest wcale sprawą prostą. Wymaga bowiem uczestnictwa w certyfikowanych kursach (ok. 1100 godzin) kończonych egzaminem testowym, odbycia praktyk – też w sumie trwających ponad rok – i zdania egzaminu końcowego.

Zespół realizujący projekt wykonał następującą dokumentację:

- 1) opracowano jednolite Ramy Szkoleniowe (*VET Framework and Credit Transfer*) do wykorzystania w krajach UE;
- 2) na podstawie Ram Szkoleniowych opracowany został Podręcznik dla wykładowców (*Handbook for trainers*);
- 3) opracowano jednolitą metodologię i organizację prowadzenia kursów doszkalających i na uprawnienia zawodowe; w załącznikach do Ramy Szkoleniowej i Podręcznika dla wykładowców podano zestaw 70 proponowanych kursów oraz przykładowe opisy programów tych kursów („unit courses”);
- 4) opracowano trzy rodzaje Porozumień (*Memorandum of Understanding*) dla realizacji wykorzystywania w praktyce szkoleniowej wymagań projektu ELEVET. Są to Porozumienia:

- a) pomiędzy Partnerami projektu ELEKET (podpisane przez wszystkich Partnerów w czasie Konferencji Finałowej w dniu 19 maja 2014 r. w Warszawie),
- b) pomiędzy władzami edukacyjnymi w kraju i organizacjami nadającymi uprawnienia zawodowe,
- c) pomiędzy Partnerami projektu ELEKET i ośrodkami szkoleniowymi w każdym kraju oddzielnie.

Najważniejsze zagadnienia zawarte w tych materiałach, to m.in.:

- a) wykorzystanie europejskiego systemu ECVET do przyznawania punktów za efekty uczenia się (zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) [Dz.U. C 155 z 8.7.2009]). ECVET to wspólne ramy metodologiczne mające ułatwić akumulację i transfer osiągnięć odpowiadających efektom uczenia się z jednego systemu kwalifikacji do innego. Celem systemu jest propagowanie mobilności transnarodowej i dostępu do uczenia się przez całe życie. ECVET ma zastosowanie do wszystkich indywidualnych efektów uczenia się uzyskanych na rozmaitych ścieżkach kształcenia i szkolenia, które podlegają następnie transferowi, uznaniu i akumulacji z uwagi na uzyskiwanie kwalifikacji. Dzięki tej inicjatywie obywatele europejscy mogą łatwiej uzyskać uznanie odbytych szkoleń, zdobytych umiejętności oraz wiedzy w innym państwie członkowskim;
- b) formalny wynik procesu oceny i walidacji uzyskany w efekcie stwierdzenia przez właściwą instytucję, że osiągnięte przez daną osobę efekty uczenia się są zgodne z określonymi standardami. W projekcie zasugerowano, aby zaproponowane w ELEKET standardy były kontrolowane przez certyfikowane ośrodki kontrolne (w pierwszym etapie zaproponowano, aby tym organem kontrolnym w Polsce był SEP);
- c) opracowanie jednolitego sposobu egzaminowania oraz punktacji i transferu efektów uczenia się, co spowoduje możliwość uznawania świadectw kwalifikacyjnych we wszystkich krajach europejskich i przyczyni się do zwiększenia mobilności wśród młodych inżynierów w Europie;
- d) certyfikowanie ośrodków szkolenia pod względem dostrzymywania zaproponowanych w projekcie standardów (wykładowcy, środki techniczne, lokale). Certyfikowaniem tym miałyby zająć się SEP. Obecnie w Polsce działają setki, czy nawet tysiące ośrodków szkoleniowych, zdolnych prowadzić kursy na każdy temat. Standardy tych ośrodków są w wielu przypadkach delikatnie mówiąc wątpliwe;
- e) dla realizacji postanowień Ramy Szkoleniowej zaprojektowano Europejski Organ Certyfikujący ELEKET i tzw. Radę Certyfikacyjną (*Certification Board*) i w jej imieniu działający Komitet Roboczy Rady (*Working Committee*). W po-

szczególnych krajach powinny powstać Krajowe Rady Certyfikacyjne dla przyznawania uprawnień zawodowych w jednolity sposób w całej Europie.

Nie ma potrzeby w tym miejscu streszczać zawartości Ramy Szkoleniowej i Podręcznika dla wykładowców. Poza tymi opracowaniami, dostępnymi w formie elektronicznej w Biurze SEP, z rozwiązaniami projektowymi można się zapoznać również na stronach internetowych projektu: www.elevet.sep.com.pl oraz na portalach: Facebook i LinkedIn oraz ADAM.

SPOTKANIA PARTNERÓW REALIZUJĄCYCH PROJEKT

Zgodnie z zapisem w umowie z Agencją, w każdym z krajów partnerskich powinno odbyć się minimum jedno spotkanie konsultacyjne, którego organizatorem jest partner z danego państwa. Spotkania te zostały zainaugurowane w Polsce 4 listopada 2011 roku, w sali posiedzeń ZG SEP w Biurze SEP w Warszawie. W następnym roku odbyło się spotkanie konsultacyjne w Rzymie (maj 2012), kolejne w Madrycie (wrzesień 2012). Obradom przewodniczył prezes SEP prof. Jerzy Barglik. Stałymi przedstawicielami partnerów byli: Ole Kristansen i William Lynge (*SDE College* – Dania), Fabrizio Cecarelli i Claudio Caria (*ELIS* – Włochy), Selina Martin Cano (*CECE* – Hiszpania), Ana Poida i Fanica Vatra (*SIER* – Rumunia), Janusz Nowak i Janusz Nowastowski (*PIGE* – Polska), oraz Andrzej Boroń i Anna Dziecioł (SEP – Polska). Omawiano bieżące tematy, dotyczące stanu realizacji projektu. W trakcie realizacji projektu odbyło się kilka spotkań poprzez łącza internetowe. Umożliwiło to bieżącą konsultację tematów projektowych.

W dniach 17-18 stycznia 2013 roku w siedzibie SEP w Warszawie odbyło się spotkanie Międzynarodowej Grupy Fokusowej ELEKET z ekspertami ds. kształcenia i szkolenia zawodowego. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele wszystkich partnerów projektu: *PIGE* – Polska, *CECE* – Hiszpania, *SDE College* – Dania, *SIER* – Rumunia. Ze strony SEP – koordynatora projektu – przybyłych gości powitał prezes SEP prof. Jerzy Barglik, a obradom przewodniczył Andrzej Boroń – Project Manager projektu ELEKET. Celem spotkania była konsultacja z ekspertami VET z różnych krajów, analiza ustaleń oraz omówienie wspólnych kryteriów dla ram kształcenia i szkolenia zawodowego.

W dniach 14 - 15 marca 2013 roku w siedzibie *SDE College* w Odense (Dania) odbyło się kolejne zebranie Komitetu Monitorującego i Komitetu Sterującego projektu ELEKET. Omówiono bieżące tematy, dotyczące stanu realizacji projektu.

W dniu 3 kwietnia 2013 r. w Brukseli odbyło się spotkanie prof. Jerzego Barglika – prezesa SEP i Andrzeja Boronia – sekretarza generalnego SEP z panią Valentina Chanina – EFVET Office Manager. Ponieważ EFVET był liderem pakietu roboczego – komunikacja i upowszechnianie wyników, omówiono przede wszystkim sprawy dotyczące sposobów rozpowszechniania informacji o projekcie.

W dniach 23-26 października 2013 r. w Atenach odbyła się 22. doroczna Międzynarodowa Konferencja EFVET (*European Forum of Technical and Vocational Education and Training*). W konferencji uczestniczyło 200 osób z 21 krajów Europy i Azji. Stowarzyszenie Elektryków Polskich reprezentowali: prof. Jerzy Barglik – prezes SEP oraz Andrzej Boroń – kierownik projektu ELEKET.

Prof. Jerzy Barglik przedstawił główne informacje o projekcie ELEKET, jego zadania, cele i stan realizacji. Głównym celem konferencji była wymiana poglądów i doświadczeń w sprawach związanych ze szkoleniem technicznym i ustawicznym. Odbyło się kilka sesji plenarnych oraz trzy sesje dyskusyjne. Konferencja stanowiła znakomitą okazję do zaprezentowania wyników projektu ELEKET prowadzonego przez SEP. Ze względu na duże zainteresowanie naszym projektem odbyły się dwie sesje spotkań przy okrągłym stole, a także kontynuowano dyskusję podczas nieformalnych spotkań kularowych. Był to praktycznie jedyny projekt, który wzbudził tak duże zainteresowanie przedstawicieli nie tylko krajów UE, ale i też krajów pozaeuropejskich.

Spotkania zakończyła Konferencja Finalna, która odbyła się w dniu 19 maja 2014 r. w sali NOT w Warszawie. W Konferencji uczestniczyli przedstawiciele wszystkich partnerów biorących udział w projekcie oraz zaproszeni goście z Polski i zagranicy. Dokonano podsumowania i zaprezentowano materiały końcowe projektu. Obrady prowadził prezes SEP – Kol. Jerzy Barglik. Referaty tematyczne prezentowali wszyscy partnerzy projektu.

Poza tymi konferencjami, przez cały okres trwania prac projektowych, odbywały się spotkania krajowe, na których referowano najważniejsze tezy i wyniki prac. Referaty, w imieniu zespołu realizującego projekt w Polsce, wygłaszał Project Manager – Andrzej Boroń. Do najważniejszych można zaliczyć:

- wystąpienie w Sejmie RP dla posłów Sejmu i innych zaproszonych przedstawicieli różnych organizacji w dniu 21 lutego 2012 r. na temat: „Doświadczenia i dobre praktyki SEP w certyfikacji kompetencji zawodowych”;
- podczas seminarium NOT w dniu 15 marca 2012 r. dla Komisji Kwalifikacyjnych wystąpienie na temat „Najważniejsze założenia projektu ELEKET”;
- podczas seminarium NOT w maju 2012 r. na temat programu Leonardo w Polsce, wystąpienie z referatem: „ELEKET – najważniejsze przedsięwzięcie SEP w zakresie kształcenia inżynierów elektryków”;
- podczas seminarium na „Targach Odnawialnych Źródeł Energii” w Warszawie we wrześniu 2012 r., referat „ELEKET – nowe metody kształcenia inżynierów elektryków”;
- podczas Targów w Lublinie w dniach 13-15 listopada 2012 r. wygłoszenie referatu: „ELEKET i NOBE – najważniejsze przedsięwzięcia SEP w zakresie kształcenia inżynierów elektryków i zapobiegania wypadkom z przyczyn wadliwej instalacji elektrycznej w budynkach”; referat wygłosił PM – Andrzej Boroń,

- podczas Polskich Targów Energetycznych ENERGETAB w dniach 18-19 września 2013 r. w Bielsku-Białej, referat „ELEKET – najważniejsze przedsięwzięcie SEP w zakresie kształcenia inżynierów elektryków”.

Pozostali partnerzy również przedstawiali w swoich krajach najważniejsze założenia i wnioski z programu ELEKET.

Podczas Krajowej Konferencji Energetycznej i Wystawy CNEE 2013 w dniach 23-25 października 2013 r. w Sinaia (Rumunia) zaprezentowano dwa referaty:

- 1) Pierwszy Szkic Ramy Szkoleniowej ELEKET („1st Draft of VET Framework and Credit Transfer”),
- 2) Przygotowanie Umowy o Współpracy („Memorandum of Understanding”).

Powyższe tematy były prezentowane przez zespół autorów z SIER: Vatra Fanica, Poida Ana, Postolache Petru.

Podczas:

- Międzynarodowej Konferencji w dniu 16 stycznia 2014 r. w Vintage (Belgia),
  - Finalnej Konferencji Ent-teach „VET reinvented: „Vocational & Entrepreneurship Teaching” w dniu 7 marca 2014 r.,
  - Treningowej sesji EUCIS-LLL na temat systemu ERASMUS+ w dniu 5 marca 2014 r.,
  - Sesji szkoleniowej na temat utrzymania młodych ludzi w zatrudnieniu: „Wspólne wyzwania – proponowane rozwiązania” w dniach 10 -11 marca 2014 r.,
- zaprezentowano projekt ELEKET. Prezentacje prowadzili przedstawiciele EFVET (Belgia).

WNIOSKI

I. PROJEKT ELEKET W SYSTEMIE EDUKACJI W UNII EUROPEJSKIEJ

Istnienie barier związanych z brakiem jednoznacznej procedury wzajemnego uznawania efektów uczenia się i zdobywania kwalifikacji zawodowych w dziedzinie szeroko pojętej elektryki utrudnia pracownikom tego sektora uzyskanie pracy za granicą. Sytuacja ta dotyczy nie tylko pracowników młodych, mobilnych, ale i wysokokwalifikowanych specjalistów. Biorąc pod uwagę konkurencję w innych częściach Europy i poza Europą, Unia potrzebuje wysokich standardów umiejętności zawodowych, innowacyjności i profesjonalizmu.

Projekt ELEKET wpisuje się w strategię UE „Europa 2020”, a zwłaszcza „Edukacja i Szkolenie 2020”. Strategia ta obejmuje priorytety, do których nawiązuje projekt ELEKET.

1. Nowa rama transferu osiągnięć, mająca stworzyć wspólną ścieżkę dla kształcenia zawodowego i na uczelniach wyższych. Podstawą ma być tutaj zbieżność pomiędzy systemami ECVET i ECTS. Europejski System Transferu Punktów (ECTS, *European Credit Transfer System*) to zbiór procedur, które zostały opracowane przez Komisję Europejską,

gwarantujących zaliczanie studiów krajowych i zagranicznych do programu realizowanego przez studenta w macierzystej uczelni. Komisja Europejska promuje w ten sposób współpracę pomiędzy uczelniami w zakresie wymiany studentów. ECTS jest częścią programu Socrates-Erasmus.

2. Walidacja kształcenia nieoficjalnego. Projekt ELEKET nawiązuje także do inicjatywy „Mobilni Młodzi”, gdzie główną grupą docelową są młodzi specjaliści z sektora elektryki, których staż pracy nie przekracza 10 lat. Projekt ELEKET odnosi się do głównych celów inicjatywy przez utworzenie systemu transferu osiągnięć z kształcenia zawodowego, uzyskanego w trakcie kształcenia oficjalnego i nieoficjalnego, które byłyby poddane walidacji i wzajemnie uznawane przez kraje Unii Europejskiej.
3. Kolejnym programem, do którego odnosi się projekt ELEKET jest „Nowy bodziec do europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego, służący wspieraniu strategii Europa 2020”. Dotyczy to takich celów programu jak:
  - wstępne kształcenie i szkolenie zawodowe, jako atrakcyjna opcja o dużym znaczeniu z punktu widzenia potrzeb rynku pracy,
  - międzynarodowa mobilność, jako nieodłączny element w kształceniu szkoleniu zawodowym,
  - innowacja, kreatywność i przedsiębiorczość; osiągnięcia będą uznawane według nowej Ramy dla kursów realizowanych w ramach kształcenia zawodowego wraz z umiejętnościami miękkimi i biznesowymi.

II. PROJEKT ELEKET W STOWARZYSZENIU ELEKTRYKÓW POLSKICH

1. Realizacja projektu ELEKET przez SEP zakończyła się pełnym sukcesem. Wszystkie prace przewidziane w projekcie ELEKET zostały wykonane do 30 czerwca 2014 r. Projekt został przyjęty przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli, przeszedł audyt zewnętrzny i został rozliczony.
2. Był to pierwszy projekt wypracowany w ramach programu Leonardo da Vinci, w którym koordynatorem była nieuczelniana instytucja z Polski. Cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno krajów, w których działali partnerzy, jak i w innych krajach, nie tylko w Europie.
3. Praca przy projekcie umożliwiła zdobycie doświadczeń przez pracowników Biura, które w SEP można wykorzystać do realizacji podobnych projektów w przyszłości.
4. Poza znacznymi przychodami finansowymi, zasilającymi fundusz budżetu centralnego SEP, praca nad wykonaniem projektu pozwoliła na pozyskanie przez SEP nowych kontaktów, które mogą procentować w przyszłości przy realizacji programów międzynarodowych.

5. Zespół realizujący projekt pozostawił w archiwach SEP mnóstwo materiałów, które mogą być wykorzystane przy prowadzeniu przez Stowarzyszenie nowoczesnych metod nauczania, wzbogacić zestawy kwalifikacji o nowe sektory i nowe, nietechniczne tematy, niezbędne do opanowania przez młodych inżynierów. Zestaw ok. 70 różnych rodzajów kursów, podanych w materiałach końcowych ELEKET'u może być wdrożony na szkoleniach, prowadzonych przez ośrodki szkoleniowe SEP nie tylko w ramach tego programu.
6. Podręcznik dla wykładowców jest przydatny nie tylko przy prowadzeniu tematów związanych z projektem. Może być wykorzystany przez wykładowców również na innych kursach.
7. Pełna dostępność na stronach internetowych i w wersji elektronicznej materiałów opracowanych przez zespół realizujący program nie tylko w krajach partnerskich, ale i w całej UE (materiały są opracowane w kilku językach) umożliwia rozpowszechnianie idei zawartych w ELEKET w Europie.

III. CO DALEJ Z PROJEKTEM ELEKET

We wnioskach końcowych ELEKET przewiduje się realizację II etapu tego projektu, w ramach którego zostaną zrealizowane poniższe zadania.

1. Popularyzacja projektu ELEKET wśród pozostałych krajów UE, nie biorących dotychczas udziału w realizacji projektu ELEKET. W ramach tego tematu należy zrealizować ogólnoeuropejskie konferencje, w czasie których przedstawione byłyby m.in. wszystkie problemy organizacji kursów szkoleniowych, metodykę oceny punktowej szkoleń i praktyk oraz system nadawania uprawnień zawodowych, honorowanych w UE.
2. Transponowanie opracowanych w ramach projektu „Porozumień o Współpracy” do krajów nie będących dotychczas realizatorami projektu ELEKET w celu ich akceptacji przez strony.
3. Ostateczne usankcjonowanie wniosków podanych w projekcie przez gremia stanowiące w UE.

Ponadto przewiduje się (już na gruncie krajowym):

  - dalsze podnoszenie poziomu szkoleń, zarówno wykładowców, jak i szkoleń na kursach ukierunkowanych na uzyskanie uprawnień zawodowych poprzez specjalnie organizowane w tej sprawie szkolenia i konferencje,
  - modernizację opisów programów kursów, jako materiałów przekazywanych uczestnikom kursów, według wzorów podanych w projekcie,
  - określenie zawodów regulowanych dla elektryków, dla spełnienia których niezbędne będzie posiadanie uprawnień zawodowych.

Realizacja wniosków jest zależna od postanowień Zarządu Głównego SEP w tej sprawie i determinacji w ich realizacji.